

Leader Blekinges verksamhetsledare Tommy Svensson smakar maten vid den mångkulturella lunch som arrangerades.

Blatteförmedling inspirerade till lokala projekt

Text: Agneta Borgström | Foto: Åsa Olsson

Vikten av entreprenörer utifrån mångfald var temat när Blatteförmedlingen förra hösten besökte Leader Blekinge, Leader Mittland och Leader Växtlust/Närheten. En av föredragshållarna var Ivan Daza, initiativtagaren till Blatteförmedlingen, som talade varmt om invandrare som landsbygdsutvecklare, främst inom områdena turism, vård och omsorg, export och mat. Just matkultur satte igång tankarna bland deltagarna från Olofström.

– Redan under vår workshop testade jag idén om barnmat för muslimer som ett leaderprojekt, säger Tommy Svensson, verksamhetsledare i Leader Blekinge.

Förstudie om ny "matindustri"

Redan några månader senare beviljade Leader Blekinge 250 000 kronor till ett leaderprojekt inom axel 3. En förstudie skulle undersöka möjligheter att utveckla matprodukter för invandrare utifrån lokala matproducenter.

– Blekinge har en lång tradition av matproduktion i Karlshamn och ett nystartat livsmedelslaboratorium, Kluck, som skulle kunna bli samarbetspartner, säger Tommy Svensson.

Projektleddare blev två tjejer från gastronomi-

programmet vid Högskolan i Kristianstad. Efter intervjuer med invandrarkvinnor framkom att behoven var stora, bland annat saknades alternativ till kött i skolbespisningen. Under förstudien arrangerades även en mångkulturell lunch med mat från Polen, Iran och Azerbadjan för att visa på möjligheter. Förstudien är nu avslutad, men inte slutredovisad än. Nästa steg är därför inte klarlagt.

Trögt i andra leaderområden

Från övriga workshops med Leader Växtlust i Karlstad och Leader Mittland i Ånge kom många förslag upp; idéer om stillhetsturism, export av svensk omsorgsmodell och marknadsföring av värmländsk kultur genom deckarstories. Men inga lokala projekt har sjösatts än. Maria Petersson, Team företagande på Jordbruksverket, tror att engagemang, finansiering och drivande nyckelpersoner är A och O.

– Det måste alltid finnas enskilda personer som drar i några tåtar och går till handling. Det fanns det i Blekinge. Där fanns även en bra spridning i gruppen som var på plats, från länsstyrelse till arbetsförmedling och företag, säger Maria Petersson på Jordbruksverkets Team företagande.

Ingen risk att pengarna fryser inne

Trenden för de flesta åtgärderna i landsbygdsprogrammet är positiv och utnyttjandet av medel ökar allteftersom. Den lugnande lägesrapporten gavs till ledamöterna i Övervakningskommittén vid dess möte den 26-27 maj. Text: Maria Gustafsson

De höjda nivåerna i vissa miljöersättningar, informationsinsatserna om utvald miljö, klargörandet kring regler för hur man kan jobba med grundläggande tjänster och de nya bredbandspengarna är några av de insatser som lett till att flera tidigare underutnyttjade åtgärder nu tagit fart.

– Vi ligger väldigt bra till och kommer inte drabbas av EU:s regel om att utnyttjade medel fryser inne, konstaterade Andreas Mattisson, enhetschef vid Jordbruksverkets samordningsenhet.

Även jämfört med andra EU-länder ligger Sverige bra till.

Flexibla fördelning inom Leader

Nu märks det också att Leader kommit igång. Närmare 1200 leaderprojekt är beslutade till och med mars. En särskild leaderfråga som Övervakningskommittén tog ställning till var att ge Jordbruksverket mandat att frångå den nuvarande fördelningen mellan olika åtgärder inom leaderaxeln (axel 4). Framgent kommer det i stället att tillämpas en princip med golv- och taknivåer för hur många procent som Leader till exempel kan lägga på samarbetsprojekt eller projekt som leder till miljömålen i axel 2. Jordbruksverket kommer med mer detaljerad information till leadergrupperna om den nya mer flexibla fördelningen.

Halvtidsutvärderingen går planenligt

Övervakningskommittén fick också en lägesrapport från SLU om halvtidsutvärderingen. Den mesta datainsamlingen är avslutad och flertalet analyser har kommit igång. Det innebär att utvärderingen ligger i fas med planeringen. Vid kommitténs novembermöte ges den slutliga rapporteringen. Vid Landsbygdsnätverkets stora nätverksträff i samband med Landsbygdsgalan den 23 november kommer alla intresserade att få utvärderingen presenterad och möjlighet att tillsammans med utvärderarna reflektera kring viktiga slutsatser.

Grön integration – en stor möjlighet

Vilken möjlighet vi har i Sverige att ta tillvara på den kunskap och erfarenhet som de personer med utländsk bakgrund har. Det är viktigt att på olika sätt involvera dessa personer för att utveckla vår landsbygd till något som är attraktivt för alla de personer som bor i vårt land. Det är också viktigt för att utveckla landsbygden inom exempelvis turism för människor som besöker Sverige. Jag tror då att vi kan få inriktningar på olika satsningar som görs på landsbygden som vi annars aldrig skulle få. Om vi tittar i statistiken så är dessa människor kraftigt underrepresenterade i företagandet på landsbygden. Orsakerna till detta är många. Integrationen är ett horisontellt mål i landsbygdsprogrammet. Låt oss därför utnyttja de möjligheter som vi har i det svenska landsbygdsprogrammet att möjliggöra olika satsningar på landsbygden när det gäller integration. Frågan är också högaktuell inom Landsbygdsnätverket där vi bland annat har en tematisk grupp som arbetar med integrationsfrågorna. Jag tror det är viktigt att vi inte bara väntar på att satsningar görs inom dessa områden utan det är viktigt att alla vi som på olika sätt är involverade i administrationen arbetar proaktivt med dessa frågor. Detta kan göras av länsstyrelserna och Jordbruksverket men även av Landsbygdsnätverkets övriga medlemmar. Gör vi detta kommer vi att skapa en mångkulturell landsbygd som är till nytta för alla.

Peter Melin

Landsbygdsnätverkets ordförande

Rapporten Landsbygd och integration hittar du på Landsbygdsnätverkets webbplats under aktiviteter/tematiska arbetsgrupper/integration:

Alla kommuner borde ge utrikes födda en chans att lära känna den svenska landsbygden, menar Marianne Barrljung, ordförande för Landsbygdsnätverkets tematiska arbetsgrupp för integration.

Lotsar kan leda till landsbygden

Landsbygdslotsar och bättre information på kommunnivå. Sådana insatser kan få utrikes födda att flytta till landsbygden. De är avgörande för landsbygdens framtid, menar Marianne Barrljung i Landsbygdsnätverkets tematiska arbetsgruppen för integration.

Text: Agneta Borgström | Foto: Christina Milén Jacobsson

– Landsbygden är i starkt behov av utrikes födda. Vi har problem med ålderspyramiden på landsbygden. De utrikes födda har ofta fler barn och räddar därmed basservice på landet på samma gång som de tillför nya kunskaper till de små orterna, säger Marianne Barrljung, ordförande i Landsbygdsnätverkets tematiska arbetsgruppen för integration.

Rapport med dåtid – och framtid

I rapporten ”Landsbygd och integration” av Urban Laurin som den tematiska arbetsgruppen beställt, visas mindre smickrande sidor upp av invandringen, men också av framtida möjligheter. För vuxna flyktingar tar det i genomsnitt sju år att få ett arbete trots att de kommer med mycket kunskaper. Merparten bor i städerna trots att livet kanske skulle bli bättre på landsbygden.

– Vi behöver öka kunskaperna om integration och de utrikes födda. Bara nomenklaturen är svår. Vad står begreppen invandrare eller utrikes födda för? Rapporten visar också att intresset för entreprenörskap är större bland utrikes födda än svenskar, att den ideella sektorn med alla invandrarföreningar måste synliggöras på landsbygden och att odlingskunskaperna är stora bland utrikes födda, säger Marianne Barrljung, som har arbetat på Hushållningssällskapet Väst.

Landsbygdsprogrammet ger möjligheter

Rapporten pekar också på att landsbygdsprogrammet är en lösning. För att dessa pengar ska bli synliga krävs enligt Barrljung vissa förutsättningar. En sådan är bättre information till de utrikes födda om de resurser som finns, en annan är ökade kunskaper om landsbygden hos handläggare i samhället. De som ansvarar för introduktion av flyktingar och

invandrare måste också enligt henne bli bättre på att tala om landsbygden som ett alternativ.

”Korsbefrukta mellan organisationer”

Hon vet vad hon talar om. Hushållningssällskapet Väst har under många år arbetat med Grön integration, ett arbete som var trögt i början.

– Men idag ser vi ett stort intresse hos både landsbygdsföretagare och hos utrikes födda, säger Marianne Barrljung.

Den tveksamhet som fanns har bytts ut mot intresse, engagemang och nya jobb.

– Genom att ideell, privat och offentlig sektor hela tiden talar med varandra, utbyter kunskaper och erfarenheter kan det bli korsbefruktnings. I Landsbygdsnätverket finns idag 160 medlemmar som är en fantastisk bas för samverkan. Men vi vill ha flera organisationer med bas i andra kulturer, säger Marianne Barrljung.

Lotsar och landsbygdsinformation

Två konkreta förslag skulle hon vilja realisera. Det ena hänger samman med den nya integrationspolitiken där arbetsförmedlingen ska ta över ansvaret för arbetsföra nyanlända. Så kallade etableringslotsar ska skapas.

– Min förhoppning är att en del av dessa kommer att vara landsbygdslotsar, personer som har förtroende och kan landsbygden samt har kunskap och erfarenheter från andra kulturer och som kan sprida kunskap om det svenska samhället.

Den andra bygger på regeringens förslag om en enhetlig samhällsorientering som kommunerna kommer att ansvara för.

Vårt hopp är att alla kommuner i Sverige, stora som små, kommer att ge information om landsbygden eller rent av göra studiebesök till landsbygden, säger Marianne Barrljung.

Rådgivare med slöja

Agronomen Sanna Radhi är ett exempel på verklig integration. I ett projekt arbetar hon för att få invandrare att upptäcka landsbygden för att få dem att ta steget till landsbygden.

Text: Agneta Borgström

Stark och målinriktad. Så kan man beskriva Sanna Radhi som för elva år sedan kom från ett krigshärjat Irak till Trollhättan. Med sig hade hon en utbildning som agronom från universitetet i Basra. För två år sedan fick hon projektjobbet i Vänersborg för "Grön integration - från jord till bord" som leds av Hushållningssällskapet Väst, med huvudfinansiering av socialfonden. Det var tack vare landsbygdsprogrammet och projektet "Utbildning av utrikesfödda i jordbruk- och trädgårdsskötsel" som Sanna fick möjlighet till anställning.

– Målet är att utrikes födda, men även svenskar, ska få mer erfarenhet av odling och landsbygdens företagande. Jag ger råd, stöd och utbildar dem, säger Sanna Radhi.

Slöja och gummistövlar

Som djupt troende muslim bär Sanna Radhi alltid heltäckande slöja och kjol. Något som naturligtvis är opraktiskt på leriga åkrar, där lösningen hetat "en gammal kjol och ett par stövlar". Hon tror att hennes person utstrålar att man kan lyckas att ta sig in i det svenska samhället. Att det går att bryta barriärer.

– Jag vill gärna vara en positiv förebild som kvinna, invandrare och människa, säger agronomen som också är ensamstående fyrbarnsmamma.

Motstånd till en början

Till en början upplevde hon dock att kulturskillnaderna innebar ett visst motstånd från andra människor, men efter hand har detta övergått till respekt och förtroende.

– Det har handlat om olika saker. Jag får till exempel inte hälsa genom att ta i hand eller inte åka i bil tillsammans med en man på grund av min religion, säger hon.

Landsbygdsprojektet utgår under sommaren från naturbruksgymnasiet i Nuntorp där elever får praktiska kunskaper kring odling, försäljning av produkter och marknadsfrågor.

Framgångar kan man se med blotta ögat, menar Sanna Radhi:

Idag ser många av de utrikes födda möjligheter, de vågar söka kontakt och får arbete och praktik hos landsbygdsföretagare genom projektet.

Sanna Radhi möts idag med respekt och förtroende.

Medlem har ordet

Lika möjligheter ökar tillväxten

Vi vet att invandrare har en svag representation på landsbygden, av naturliga skäl söker sig personer med utländsk bakgrund till storstadsområden, där finns jobben, landsmännen och möjligheterna. Samtidigt så har många invandrargrupper med sig en anorlunda bild av landsbygden, den kopplas mycket till fattigdom och primitivitet. Detta gör inte jobbet med att skapa integration på landsbygden lättare.

Vi på IFS (Internationella Företagarföreningen i Sverige) har sedan 15 år jobbat för att stödja invandrarföretagandet i Sverige och skapat kanaler mot alla invandrargrupper i landet. Vi tror att företagandet och entreprenörskap förkortar integrationsresan för individer. Vi vill med vår historia, våra erfarenheter och övertygelser bidra till en landsbygd för alla. Våra insatser tillsammans med andra aktörer inom Landsbygd nätverket behövs för att skapa nya och jämnare förutsättningar på landsbygden. Vårt motto på IFS är "Lika möjligheter ökar tillväxten", detta har vi med

i bakhuvudet i vårt arbete inom nätverket för att tillsammans skapa de förutsättningar som behövs för att flera företag ska startas och fler människor ska välja att bo på landsbygden.

Det finns idag olika beräkningar över hur många invandrarföretag som verkar i Sverige, men det som är säkert är att dessa företag inte enbart bidrar till personlig utveckling utan också till ekonomisk tillväxt och integration i det svenska samhället.

Maroun Aoun, IFS

Stiftelsen IFS har i uppgift att främja invandrarföretagandet i Sverige genom att:

- Stimulera till ökat företagande bland de olika invandrargrupperna
- Öka kompetensen hos de enskilda invandrarföretagen
- Verka för att förbättra klimatet avseende invandrarföretagande
- Initiera projekt med syfte att skapa nätverk mellan invandrarföretag och andra företag och organisationer

Åsikter till Bryssel

Flera passade på att tycka till om inriktningen för den framtida gemensamma jordbruks- och landsbygdspolitiken när EU efterlyste synpunkter.

Text: Maria Gustafsson/Jessica Hagård

Landsbygdsnätverken i Europa fick i uppdrag att samla in synpunkter från sin medlemmar inför att EU-kommissionen vid årsskiftet lägger fast inriktningen för den gemensamma jordbruks- och landsbygdspolitiken efter 2013. Flera har svarat på nätverkets uppmaning att komma in med synpunkter på frågeställningarna: Vilka mål vill du att samhället ska ha för jordbruket och landsbygdsutvecklingen? Tycker du att jordbruks- och landsbygdsfrågor ska fortsätta skötas på EU-nivå? Varför i så fall? Hur kan sätet att sköta jordbruks- och landsbygdsfrågorna ändras så att vi bli bättre på att möta samhällets behov och förändringar? Hur kan landsbygdsprogrammets åtgärder ändras så att de blir mer effektiva? Hur tycker du att landsbygdsprogrammet ska styras, organiseras och följas upp?

Många idéer

Det är flera som utgår ifrån att landsbygden blir allt viktigare för livsmedels- och energi-produktionen. Ett viktigt mål för kommande landsbygdsprogram blir då att se till att landsbygden är attraktiv för nya landsbygdsbor. Det innebär bl.a. att vid sidan om fungerande jordbruk som värnar om miljövärden så måste vi också verka för en bredare arbetsmarknad på landsbygden. Någon anser att målet bör vara att tjänstenäringarnas andel på landsbygden blir densamma som i städerna. Flera pekar också på behovet av ökad självförsörjningsgrad och utveckling av lokal ekonomi. Vad gäller självförsörjningsgraden nämns riktvärden så som 60-75%. Kommande program bör främja ett ägande och brukande som är lokalt förankrat.

På frågan om hur programmet ska styras och organiseras kommer bl.a. förslag så som att inte mer än en myndighet är inblandad i stödhanteringen. Många efterfrågar ett enklare regelverk och en ökad lokal styrning av programmet.

Nu kommer idéerna att sammanställas av nätverkskansliet till en rapport och lämnas till Kommissionen den 3 juni.

”Med mat reser man med själen”

Text: Agneta Borgström

Hon har varit med i Tinas matprogram i tv. Hon använder mat i sitt uppdrag för Exportrådet. Houda Zoubi ser orientalisk mat som en självklar brobyggare mellan kulturer.

Bedouin Travel som ligger mitt i Hjällbo centrum utanför Göteborg är inget vanligt resebolag. Ägaren Houda Zoubi använder sig av sitt gedigna kunnande om mat i sin verksamhet som har specialiserat sig mot länder i Mellanöstern, Östra Medelhavet och Nordafrika.

– Mat är ett bra sätt att få nyfikenhet och förståelse för andra kulturer, säger Houda som den 2 juni medverkar vid Landsbygdsnätverkets och Kungliga Skogs- och lantbruksakademins seminarium Grön integration på landsbygden.

Föredrag som smakar och doftar

Reseverksamheten bygger på föredrag som inleds med en buffé eller smakbit på hemmaplan innan en gruppresa tar vid, till exempel en resa i Arns fotspår till Jordanien.

– Mat gör att man reser med kroppen och själen. Varje gång jag presenterar ett föredrag bjuder jag på något. Det kan handla om allt från kvinnornas situation i arabvärlden till nya sorters kryddor, säger Houda Zoubi.

Efter ett stort matreportage i Göteborgs-Posten blev hon ”mat-kändis” och utvecklade

cateringtjänster, föredrag och kurser som inneburit kurs för personal på Santa Maria, tema-vecka på ICA Fokus i Göteborg och medverkan i mat-Tinas program.

Från Libyen för trettio år sedan

I början av 1980-talet kom Houda Zoubi med sin familj från Libyen till Sverige. Hennes lista av yrkeserfarenheter sedan dess är lång: hemspråkslärare, dagisledare, egenföretagare och kursarrangör. På senare år har hon fått uppdrag för Exportrådet för att främja export från Sverige till Mellanöstern.

– Jag arbetar i samarbete med handelsminister Ewa Björling i projektet Kosmopolitan. Jag är också vice ordförande för SIFFEK, Sveriges internationella företagsförening, och är ambassadör för Västra Götaland, förklarar hon.

” När det regnar manna från himlen har den fattige ingen sked.

Svenskt ordspråk

Nya på kansliet:

Från och med 1 juni arbetar Anna Lööv och Sofie Nordén på Landsbygdsnätverkets kansli.

Anna Lööv är 33 år och bor i Jönköping. Hon kommer närmast från en tjänst på programledningen för landsbygdsprogrammet

och ersätter tills vidare Lina Andersson.

Sofie är 26 år och bor också hon i Jönköping. Det senaste året har hon varit föräldaledig. Hon har tidigare arbetat på Teleproffs som ekonomiassistent och ersätter nu Marie Söderström som är tjänstledig fram till och med nyår.